

CSERNÁK EDIT

Botos Zoltán kiállításához¹

Sok szeretettel köszöntöm az egybegyűlteket, elsősorban az alkotót, Botos Zoltánt.

Egy idézettel szeretném indítani a beszédemet, valószínűleg, sokunk számára ismerős a szövegrészlet, hiszen mindannyiunknak kötelező olvasmány volt egykor. Azonban az előfordulhat, hogy általános iskolás-ként nem ez a részlet ragadott meg bennünket...

„Milyen szerencse az emberiségre ez a Jézus, ez az isten, aki ember volt. Az Istenről nem tudom, milyen, a Jézusról tudom. A Jézus ösmerősöm, és mindenkinek ösmerőse. Tudom, mit csinált, tudom, hogy gondolkozott, még az arcát is ösmerem. Nem az tölti el lelkemet megnyugvással, hogy ő uram nekem, de az, hogy ismerősöm.

Kétezer évnek előtte élt ezen a földön egy ismerősöm, milyen világokat összekapcsoló gondolat! Az akkori emberekből és az utánok valókból is por lett, a porból fű lett, a fűből tudja Isten, mi lett, de ő, az én ismerősöm, mindig élt, mindig volt és mindig lesz.

Ha elutazom messze, idegen országokba, idegen népek közé, az arcok mások, az állatok is mások, a füvek is mások, az ég is más, minden más, már azt kell hinnem, kietlen, megborzasztó elhagyatottságomban és magányomban, hogy nem is ezen a világon vagyok többé, mikor egyszerre valamely emberlakta telep szélén élembe bukkan egy kereszt és azon egy sebkéntől vérző pléhember, az én ismerősöm.”

A *Szent Péter esernyője* című regényből való az idézet, ahol Mikszáth Jézust az ismerősének, egész pontosan az *ösmerősének* nevezi. Megkönnyebbüléssel tölti el őt, hogy a világon bárhol előbukkanhat egy pléhkereszt, rajta az ismerős alakkal, akiről tudja, hogyan gondolkodott, hogyan élt, akinek ismeri még az arcát is. Most itt is megjelenik a pléhkereszt, és megnyugvást hoz. Úgy tűnik, hogy ez a gondolat ma ugyanúgy érvényes, mint 1895-ben, a regény megírásának idején.

Lehetne a kiállítás címe éppen ezért: *Ismerőseim*. De félreértés ne essék: ez nem az a megközelítés, ahogyan a közösségi oldalakon értelmet kap ez

---

¹ A kiállítás 2022. július 5-én nyílt a nógrádi Megyeháza galériájában.

a szó, azon a fórumon mára módosult a szó jelentése. Itt, ezen a tárlaton annál sokkal melegebb, barátságosabb tartalmat jelent. Hiszen most már tudjuk Mikszáthtól, hogy Jézus is lehet az ismerősünk. És mellé még az a rengeteg ember, akivel életünk során találkoztunk, és valamilyen módon nyomot hagytunk egymás életében.

Mi határozza meg azt, hogy kit jegyzünk meg találkozásaink során, mely mozzanatok gyakorolnak ránk hatást? Miért felejtünk el egyes embereket, és miért jegyzünk meg olyan erősen másokat?

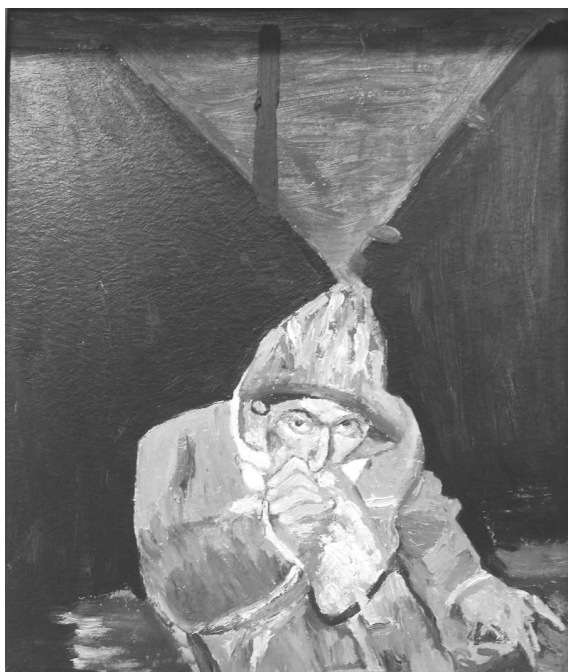
Akiknek ismerjük az arcát, életét, cselekedeteit, azok az ismerőseink. Bizalmat és rokonszenvet érzünk irántuk. Valahogyan így vagyok a Botos Zoltán által megjelenített emberekkel. Úgy érzem, mindegyiküket ismerem, de legalábbis láttam már őket valahol, valamikor. Embertípusok megjelenítői, akiket látunk, ám ő egy kicsit megfordítja a dolgokat, más nézőpontból vizsgálódik.

Mire koncentrálnak egy kép előtt álldogálva? Arra, amit a festő szeretne. Úgy, ahogy ő szeretné.

Zoli szűrője egészen sajátos: a látvány, a jelenet teljesen közönséges, mondhatni átlagos, nem fest elképesztő eseményeket. Egy meghitt városrészlet, utcakép, egy szép kert részlete. Emberek, akik a nagyvárosokban ugyanúgy megjelennek, mint az apró falvakban.

Fókuszálja a figyelmet egy jelenségre, de egymásnak ellentmondó gondolatokat ébreszt: amit pozitívnak gondolok, itt borzongatóvá válik. Ami félelmetes lehetne, itt boldogságot sugároz. A nyomasztó derűssé válik, az első pillanatban kedvesnek tűnő pedig a szívünket nehezíti. ...

*Botos Zoltán:
A szípuzó fű tánca*

A feleségét csókoló férj látványa a világ bármely pontján érvényes. Foglalkozás, életkor, társadalmi helyzet – mindez lényegtelen. Egyetlen dolog állandó minden esetben: érezhető benne az asszonyi sértődöttség, a harag, ami a világ minden asszonyát megérintette már Jakutföldtől Afrika déli csücskéig. Azért ismerős, mert valódi. A jelenet azért fontos, mert örök időktől fogva létezik, bolygónk bármely szegletében. És ez valószínűleg így is marad. Emiatt az állandóság miatt illeszkedik az idő folyamába. A pillanatot megelőzi egy másik, valami, ami csak a kép szereplői számára valóság, számunkra ismeretlen, ha az alaphelyzetet át is éltük már valamilyen módon. És bár a csók kedves, mondhatnám, vidám, mégis szomorú a kép. Épp attól, amit nem tudok, a titkos szomorúságtól, amit az asszony rejt. A bánat ismeretlensége intimitást hordoz.

Botos Zoltán: Valakit vár

A bennünket körülvevő világ szépsége a festményeken néha olyan nyomasztó, hátborzongató, rejlik mögöttük valami fenyegetés, a kertrészletek, tájképek szinte fájdalmasan szépek. Ezzel ellentétben azok az alakok, akik a társadalom kivetett rétegeiből származnak, életigenlést fejeznek ki. A várakozó egy örömlány, a cím is ezt sugallja, a testtartás is. Nők milliárdjai számára maga a szó kimondása: prostitúció – borzongást kelt. Ez a

nő viszont mosolyog, s a mosoly valódinak tűnik: nem kelt szánalmat, ahogyan a hajléktalan és a szipuzó fiú egy pillanatra sem taszít.

A báméskodó kislány, a festősegéd, az edényárus: ők a mindennapjaink részei. Egyszerűségük ez esetben maga a szépség. A megfigyelés végtelenül pontos: a kislány nagyon komoly, a férfi nagyon fáradt. Minden mozdulat és minden arckifejezés hiteles, amit a vásznon látunk.

Talán ez a különös zöldessárga, amely olyan gyakran megjelenik, ez kapcsolja össze a festményeket. Kikacsint a képről, szinte keresem magamon, magunkon ezt a színt, olyan, mintha mindenütt ott lenne. A szuggesztív ecsetkezelés, a különös érzékenység lenne Botos Zoltán festészetének titka? Bevallom, hogy nem tudom megfejteni. Talán így jó. Nem kell értenem, elég, ha szeretem.

Szeretem ezeket a figurákat is, akiket látok. Úgy érzem, sorsom a sorukkal összefonódik. Az őseMBER számára a barlang falára megfestett vádász ugyanúgy egy sorstárs volt, mint számunkra a fazékárus. Az emberi élethelyzetek, életutak ábrázolására való törekvés is egyidős az emberiséggel. Ez az emberi szándék állandó, örök, mint Krisztus arca az ábrázolásokon. A lényeg nem is az örök szón van, hanem azon, hogy emberi. És emberséges. Ez a legfontosabb.

Kedves közönség, kedves ismerőseim, – azt hiszem, mondhatom ezt így, hiszen eltöltöttünk együtt közösen egy fél órát – a kiállítást ezennel megnyitom.

Botos Zoltán: Fazékárus egy kőpárkányon